

Dr. ARATÓ ISTVÁN: A VILÁG NYELVE

Képzeljünk el egy ismeretlen nyelv- és számművészt, aki az alábbiak szerint alkotja meg egy nyelv szókincsét. Veszi az alapvető dolgokat, fogalmakat. Ezekre rövid, tömör és érzékletes egyszótagú szavakat alkot. Ezen szavakat alapszavaknak, gyököknek nevezi. Mondjuk 1000 ilyet csinál. Majd ezek közül kiválasztja azokat a dolgokat, fogalmakat, amelyeket a leggyakrabban fűzünk, kötünk más szavakhoz, legtöbbször használunk más szavakkal együtt. Tegyük fel, hogy 20 ilyet talál. Ezeket elnevezi képzőknek.

A nyelv további – kétszótagú – szavait úgy képi, hogy az egyszótagú alapszavak mindegyikéhez hozzáfűzi ezen 20 képzőt. Vagyis, minden egyes gyökszóból 20 új szót képez. Ily módon 1000×20 , azaz 20.000 szót kap. Már hallani az önkéntelen kérdést, hogy tudna egy ember ennyi szót megjegyezni? A válasz roppant egyszerű: ezen 20.000 szó megtanulásához mindössze 1000 szót és a 20 képzőt, azaz összesen 1020 szót kell megjegyeznünk! Hiszen nyelvművésziünk úgy alkotta meg a szavakat, hogy tudjuk, egy adott képző milyen értelmet ad a szóhoz, milyen értelemmódosulást eredményez.

Képzületbeli nyelvművésziünk bizonyára nem találná hosszúnak a háromszótagú szavakat, ezért továbbképezné azokat. Ez 400.000 háromszótagú – azaz kétszeresen képzett – szót eredményezne! S, ezek megértéséhez és megjegyzéséhez is csak az 1000 gyök és az 20 képző jelentésének ismeretére volna szükség! Az így létrehozott nyelv fa-szerkezetű és hatványhalmazt alkot. Szavainak száma hatványsor szerint nő.

A magyar nyelv struktúrája is lényegében ilyen, ehhez hasonló. Ugyanis a magyar nyelv ősi, legkorábbi szakára az összetételek voltak a jellemzők. A képzők, a ragok és az igekötők az összetételek gyakran használt első ill. utolsó szavaiból alakultak ki. Tehát, a képzők nem mások, mint gyakrabban használt gyökszavak, szavak maradványai. Olyan szavak maradékai, amelyeket gyakrabban tettek más szavak elé vagy mögé.

Természetesen egy-egy szóra nem használjuk az összes képzőt. Van olyan, amelyre kevesebbet, van amelyekre többet. Egy-egy szóra vagy gyökre átlag 9-10 féle képzőt alkalmazunk a ma használatos 140-150 képzőből, persze nem ugyanazt a kilencet. Szavaink átlagosan 3-szorosan képzettek, azaz egy-egy magyar szóban átlag 3 képző van. XIX. századi nyelvészeink szerint a magyar nyelv gyökeinek száma mintegy 1800. (A Czuczor-Fogarasi szótár szerint 1775). Ezekből a számokból megbecsülhetjük a magyar szókincsét:

A fa-szerkezetű hatványhalmaz elemeinek száma:

$$S = G (1 + k + k^2 + \dots + k^n),$$

itt S – a képzett szavak száma
 G – a gyökök száma
 k – az átlagosan használt képzők száma
 n – az átlagos képzések száma

Esetünkben:

$$G = 1800$$

$$k = 9$$

$$n = 3$$

Ezekkel

$$S = 1800 (1 + 9 + 9^2 + 9^3) = 1800 (1 + 9 + 81 + 729) = 1.476.000.$$

Ha minden gyök és képző jelentését ismernénk, akkor elvileg 1800 gyök és 150 képző, azaz összesen 1950 db szó ismeretében bárki 1,5 millió szót bírhatna. A hivatalos nyelvtudomány becslése szerint a magyar szókincs 1-1,5 millió közé tehető.

Természetesen valamikor minden gyök egy-egy szó volt, azaz minden gyöknek ismertük a jelentését. Ugyanis egy képzett szó jelentésének megértéséhez a gyök és a képző jelentését egyaránt ismerni kellett. Ez az oka annak, hogy a Magyar Nyelv Történeti-

Etimológiai Szótárában rengeteg gyöknél és szónál alkalmazott, alábbi fajta származtatás hamis: „A *tan* szó elvonás a *tanít, tanul stb képzett* alakokból”. Nyilvánvaló, hogy képzéskor, azaz a *tanít, tanul* szavak létrejöttekor nemcsak léteznie kellett a *tan* gyökszónak, de még a jelentését is ismerni kellett, hiszen ellenkező esetben az előálló képzett szók jelentését sem ismerték volna! Azaz tudni kellett, hogy mit tesz (mit „ít”), aki tanít. Mellesleg az elvonósdí logikailag is hibás: „elvonás a képzett alakokból”, azaz előzőleg képzéssel jöttek létre! Mégpedig a *tan*-ból az -ít, -ul képzőkkel. Arról nem is beszélve, hogy a magyar jellemzője az összetétel, a hozzáadás – nyelvészeink szóhasználatával: a „toldalékolás” – s nem az elvonás, elhagyás! Mellesleg a TESZ szótár tele van más logikai hibákkal is, továbbá hibás, hamis értelmezésekkel. A finnugor eredeztetés igen sok sebből vérzik, pusztán logikai alapon ízekre lehet szedni. S a szemétdombra dobni, ahova való. Valódi tudományok esetén ha egy elméletben vagy tételben akárcsak egyetlen hibát találnak, az elméletet vagy a tételt elvetik.

Ezt az elvonósdí ötletet a Czuczor-Fogarasi-féle szótárból vehették, ahol az „elvont” szót *elvonatkoztatott, elméleti, gondolati, nem valóságos, nehezen érthető* – azaz *absztrakt* értelemben használták. Tehát a szótárban az „elvont gyök” kifejezés azt jelenti, hogy *elméleti, elvonatkoztatott gyök*. Azaz olyan gyök, amely elméletileg gyök – ugyanis más szavakban is használt képzőkkel szavakat képezünk belőle – de (jelenleg) valóságosan, önálló szóként nem használatos; vagy nehezen érthetjük meg vagy nem tudjuk a jelentését. S nem azt, hogy elvétellel, elvonással jött létre!

Ma mintegy 1000 egyszótagú szót használunk és 5000 kétszótagút. Azonban a kétszótaguak egy része nem ezen ismert 1000 egyszótaguból képződött, hanem olyan gyökökből, amelyeknek ma nem ismerjük a jelentését. Mindesetre ezen egyszótagú gyökszavaink jelentését mindenki ismeri. Ha ezen gyökszavak mindegyikéből csak átlag 2 szót képezünk, azokat mindenki megérti. S az így előálló kétszótaguak mindegyikéből ismét kettőt, szintén megérti. Ebből az következik, hogy a legkisebb szókincsű emberek még ma is legalább 1000 egy-, 2000 két-, 4000 háromszótagú szót ismernek, azaz több mint 7000 szót, hiszen ezenkívül ismernek sok négy-, öt- és hatszótagú szót is. Egy átlag magyarul beszélő ma is legalább tizenöt-húszezer szót megért. A régi időkben a legkisebb szókincsű ősünk is ennek a többszörösét bírta!

Őseinknek nemcsak a szókincsük volt nagyobb, mint a miénk, de sokkal műveltebbek is voltak. Sokkal jobban ismerték és művelték természetet és vele összhangban éltek. A mai átlagember jószereivel csak emberalkotta tudást ismer. Szerves műveltség, tapasztalat nem áll mögötte. Azt már régen elfelejtettük

Rendkívül sokoldalúak voltak. Maguk építették a házukat, a kemencét, a tűzhelyt, a csúrt, a górért, ólakat, kaput, kerítést. Szerszámaikat, eszközeiket maguk készítették. Maguk készítették rokkát és szövőszéket, amiken fonták a fonalat, szőtték a szöveteket. Festették, varrták, hímezték is ezeket. (Tehát festékeket is tudtak készíteni). A libák pihetollaival töltött finom dunnákat, takarókat csináltak. S még sokáig lehetne sorolni mi mindent. Ez a XIX. század végéig így volt. Ismerték erdők-mezők-hegyek-folyók-tavak-lápok virágait, növényeit, bogarait, madarait, halait, apró és nagy állatait. Tudták a gombákat, a gyógynövényeket, a fűszereket, a kerti virágokat. De ismerték még ezek részeit is. Sokfajta növényt termesztettek, gyümölcsfákat, cserjéket, bokrokat. A növénytermesztés mellett mindig sokféle állatot tartottak. Ismerték terményeik feldolgozási és tartósítási módjait. Mindezen dolgokat el is nevezték!

S, mindenki ismerte ezen elnevezéseket! Hiszen együtt, közösségben csináltak mindent. Együtt építették a házat, jártak a fonóba, a malomba, a rétre, a szántóra, erdőre. Továbbá, nem csak az ezerféle tárgyat, eszközt, szerszámot nevezték el, de mindenféle munkálkodásuknak is nevet adtak, sőt a munkafolyamatok közbeni lépéseinek is. (pl ványolás, tilolás, héhelés, gerebenezés, stb. stb.)

Mind a régi költeményeket, regényeket, mind a régi szótárakat nézve az ember szinte elszedül, elkábul attól a gazdagságtól, bőségtől, tömörségtől és kifejező erőttől, amit azokban lát. A legkisebb vadon élő növényektől és állatoktól kezdve a különféle mesterségek dolgain át a természeti képződményekig és a jelenségekig mindennek kifejező, tömör magyar neve volt. Sokuknak nem is egy! A Czuczor-Fogarasi-féle szótár szavainak túlnyomó többségét a természeti, szántóvető ember ismerte, pedig a szótár szavainak száma 110.000 fölött van. Bizonyos, hogy átlag ősünk szavak sok tízezreit tudta és használta.

Az élő szókincs ily bőségét a magyar nyelv szerkezete tette lehetővé. Nyilvánvaló, hogy elődeink azért voltak képesek óriási mennyiségű elnevezést fejben tartani, mert még ismerték vagy sokkal jobban ismerték a gyökök és képzők jelentését, így a szám- és nyelvművész szerinti nyelvszerkezet még élő, működő volt. Továbbá ennek megfelelően gondolkodásmódjuk magasrendűen társító volt. Csak az állatok, növények és ezek részeinek nevei vagy a halászati elnevezéseik többszörösen felülmúlják egy átlag angol szókincsét.

A fa-szerkezetű magyar nyelvben való keresést legjobban egy könyvtárhoz hasonlítva érthetjük meg. Angol szavak keresése az agyban olyan, mintha egy könyvtárban úgy keresnénk egy könyvet, hogy elindulnánk a könyvtár egyik végén és a polcokon sorra minden könyvet kivennénk és megnéznénk a címét! Az angol inkább fű-szerkezetű. Magyar szavak keresése pedig ahhoz hasonló, hogy kiválasztjuk a megfelelő fát a katalógusban és a fa elágazásain a megfelelő ágakra lépve három-négy lépésben elérhető a könyv (és az ismeretet az agyban). Nem véletlenül mondjuk: *Eszem ágában sem volt.*

A szavak tárolása az agyban a mágnesezéshez hasonló. Többször elismételjük a vastárgy számára a mágnessel való húzást, mozgást, s ennek nyomán rögzül benne a mágnesezettség rendje, állapota. Az ismételt használattal (hallással, mondással, olvasással) pedig az agyban a beidegzettség rendje és állapota. Az angolban, ha a további ismétlések elmaradnak, pl. nem mondanak, nem hallanak, nem olvasnak egy szót hosszú időn keresztül, akkor az ennek megfelelő agyi beidegződés gyengül, halványul és nehezen vagy egyáltalán nem lehet előhívni a illető szót. Egy angol gyakran szorul értelmezőszótárra, hogy megértse saját nyelvének szavait!

A magyar nyelv szerkezete miatt – a képzések és az összetételek révén – ugyanazon gyököket, szavakat sokkal többször mondjuk, halljuk és látjuk, lévén szerepelnek más szavakban is. Azaz egy-egy szó több beidegződésben szerepel. Így az ismétlés delejezése, beidegző hatása máskor is áthalad rajta, ezért igen sokáig beidegzett marad, azaz előhívhatósága hatványozottan könnyebb, biztosabb. A használat – a mindennapi járatás – ezt az állapotot, s ezzel a felidézhetőséget folyamatosan fenntartja, tartósítja, hosszabbítja.

Tehát a beidegzettség ismétlések révén jön létre. Elődeink ezt már az őskorban, ókorban tudták. Ld *Az ismétlés a tudás szülőanyja. Gyakorlat teszi a mestert.* Rájöttek, hogy a tudás, az ügyesség és a készségek ismétlések, gyakorlás révén rögzül az agyban. Ezt bizonyítja az *ismétlés* és az *ismeret* azonos gyöke. Ezt igazolja a *rájár a keze vmire* szóhasználat is, hiszen *jár* ismétlődést, ismételt menést, cselekvést, történést jelent, ahogy a *jár* változata a *gyár* és az ebből eredő *gyárt* is ismétlődő cselekvést, ismételt folyamatot fejez ki. Aki gyárt, az ismételten, sorozatban ugyanolyan mozdulatokkal, ugyanolyan darabokat készít. Azaz a gyártó az *jártó*. (ld szíjjártó = szíjgyártó) Tehát, akinek vmire *rájár a keze*, az lényegében ismétlések révén gyakorlott, *bejártott*.

A testi mozgások hasonló módon rögzülnek az agyban. Az ismétlés, gyakorlás révén beidegződések jönnek létre. Kellő ismétlés, gyakorlás után olyan erős beidegződési kötések jönnek létre, hogy a cselekvés- és mozdulatsorok elindítás után gépiesen, magától, automatikusan, gondolkodás nélkül végbemennek.

A magyar nyelv magasrendűen struktúrált, asszociatív nyelv, így az agyban magyarul sokszorta több ismeret tárolható, mint bármely más nyelven. A másfajta ismeret tárolása is a nyelv szavainak tárolásával analóg módon történik. Ezek is korábbi, meglévő ismeretekhez

kötődve, társítva vannak beidegződve. A beszéd, írás és olvasás által kiváltott bejáratódás az agy más részeinek hasonló működését eredményezi. A magyarul beszélőnek ugyanarra a srófra jár esze. Végeredményben az anyanyelv szerkezete meghatározza az agyban tárolható ismeretek mennyiségét és a gondolkodásmódot.

A magyar nyelv lényegében annyi logikai fából áll ahány gyök van. A magyar nyelv mérhetetlen hosszú, természetes fejlődés, folyamatos kifinomulás során alakult, az élővilághoz hasonlóan. Ennek eredményeként rendkívül magas szervezettségű kód. Az információ közlésében, tárolásában, előhívásában és összevetésében egyaránt. Fa-szerkezete révén más nyelvekhez képest nagyságrendekkel jobb szervezettségű.

Alapvető az ismétlések szerepe a lények kialakulásában és fejlődésében is, sőt az egyedi életében is (az állatok kicsinyei is gyakorolnak, tanulnak) Továbbá minden magzat az anyaméhben megismétli, végigjárja a törzsfajlás összes szakaszát. A magzat utódai ugyanúgy és így tovább. Tehát a módszert, az eljárást a természettől hoztuk magunkkal génjeinkben.

Mivel az ember az élővilágból nőtt ki, azaz a Természetisten teremtette, ezért a beszéd is az egyszerű (állati jellegű) hangadásokból jött létre. Ezekből pedig az egytagú szavak. Lévéen hangutánzó és hangulatfestő szavakban, s a kifejező, érzékletes szavakban is a leggazdagabb, ez is azt igazolja, hogy a természet szülte a magyar nyelv. Az ismeretlen nyelv- és számművész nem más, mint maga a Természet, azaz őseink Istene.

Teljesen nyilvánvaló, hogy a gyökökből képzett szavak akkor kötődnek legjobban egymáshoz, ha nemcsak sejtjük vagy érezzük (ahogy ma), de ismerjük is a gyökök jelentéseit. Már ebből is érzékelhető, hogy milyen óriási fontosságú a gyökök ismerete. A XIX. és XX. század nyelvészei nagy hibát követtek el azzal, hogy meg sem kísérelték megfejteni a gyökök és képzők jelentéseit. S nem tárták fel a szókinccs óriási mennyiségű belső összefüggéseit. Helyette más nyelvekkel vetegették össze és más nyelvekből igyekeztek származtatni.

A mai nyelv szomorú állapotát főleg az utóbbi száz évben történt romlás és rontás okozta. A legtöbb hiba a gyökerek elvágására, elkorhasztására, a dagályosításra, a töredezésre, a felületességre és az idegen behatásokra vezethető vissza. Igen nagy hiba a szavak jelentéseinek beszűkítése is. Már a kérdés eleve hibás, melyet iskoláinkban gyakorta feltesznek: „Mi a jelentése ezen szónak?”

Nagy hiba, hogy az értelmezőszótárakból kihagyják az alapvető szavakat. Még nagyobb hiba, hogy a nagy tájszótárakból (pl Szinnyei) pedig igen gyakran a szavak jelentését, jelentéseit hagyják ki vagy nem közölnék minden jelentést. Sokszor csak a példamondatokból és -kifejezésekből lehet kihámozni azokat. Viszont minden esetben terjedelmes (és teljesen fölösleges) felsorolást közölnék, hogy kik gyűjtötték és mely falvakban.

A gyökök, szavak avulttá nyilvánítása, gyomlálása, vagdosása és létének tagadása sok ágának korhadására és kiszáradására vezetett. Így kevesebb gyümölcs, levél és ép sarj nőtt belőle. Kutatni és tanítani kellett volna a gyökerek jelentéseit. Ez még ma sem késő. A gyökök, képzők és más elemek jelentéseit meg kell fejteni és minden szótárban közölni kell.

Ráadásul a magyarban szinte minden összefügg mindennel, ami semmilyen más nyelvre nem igaz. Még hozzá három rendben. Egyrészt, összefügg a fa-szerkezete miatt, azaz az ágak mentén. Másrészt, az ágak horizontálisan összefüggenek, az elemi gyökök és gyökök mássalhangzóin keresztül, harmadrészt a magánhangzóin keresztül. Egy fán belül is, valamint egy adott fa ágai és más fák hasonló ágai között. Ez a láthatatlan kapocs a hangok hasonlóságán alapszik. Magyarán, némely fák hasonlóan egymáshoz és egy fán belül is több ág hasonlít egymásra. Ez is fokozza a beidegződések erősségét. Egy másik hasonlattal, amikor hallunk egy magyar szót, agyunkban nem egyetlen húr pendül meg, hanem egy egész akkord! Mondatalkotása is rendkívül magasrendű. A szavak sorrendje a mondatokban szinte teljesen tetszőleges. A magyarban sokkal rugalmasabban, tömörebben, árnyaltabban, kifejezőbben, érzékletesebben és pontosabban lehet fogalmazni, mint az angolban. A

magyarban rendelkezésre álló eszközök sokasága miatt magyarul fogalmazni, verset írni sokkal könnyebb, mint bármilyen más nyelven. A magyar versekre a szabad szárnyalás, a könnyedség, a rugalmasság, hajlékonyság, a színes, képies kifejezésmód jellemző. Nem véletlen, hogy időmértékes verselés a görögön és latinon kívül csak magyarul lehetséges. Ez már önmagában is azt jelenti, hogy a magyar klasszikus nyelv.

Az információrobbanás már közhelynek számít, mégsem teszünk semmit.. Emiatt az élet minden területén végzetes csőllátás és zűrzavar alakul ki, sőt ma már a teljes szétesés, az atomizáció jelenségei mutatkoznak. Ezek a káosz, az anarchia előjelei. Ráadásul megoldás helyett inkább a beszűkülést, leépülést választjuk. A sablonos, félreérthető, nem egyértelmű és igen pontatlan, pongyola, primitív angolt erőltetjük. (Mosolygtató, amikor filmekben vmely bennszülött nyelvének primitívtségét próbálják illetően érzékeltetni: *Te menni hajó, én maradni sziget*. Kis túlzással ez inkább az angol sajátja.)

Ráadásul ezzel az angolnak megfelelő leegyszerűsítő, asszociációszegény, atomizáló gondolkodásmódot terjesztjük. (Az angol nemcsak szavaiban, de kifejezéseiben is atomizált. Semmihez sem lehet kötni, nem lehet társítani azokat. Így mondják és kész.) Az angolban *brain storming* kell, hogy beinduljon a képzettársítás.

Ezzel egyre inkább elvesztjük átlátó és lényeglátó képességünket, egyre inkább elveszünk a részletekben. Dolgaink elszakadnak egymástól. Ezek önmagukban vagy egy szűk körben még megállnak, de a természettel, az étellel, az emberiséggel, az egésszel ellentmondásban vagy diszharmóniában vannak.

A gondolkodás és a mai mentalitás megváltoztatása, az elveszett ráció megtalálása érdekében a magyar nyelv elemeinek jelentését kell megfejtenünk. Továbbá, minden szótárban első helyen megadnunk és főleg iskolában oktatnunk. Ha idegenszavakkal tűzdelt mondatokat lefordítunk magyarra, szinte mindig lelepleződik annak hamissága vagy semmitmondó volta.

A régi görögök szerint a logika maga a nyelv. Ezt éppen az utóbbi száz évben kérdőjelezték meg a csőllátás szellemében: "Valamit félreérthettek a derék görögök". Pedig nem! Az ókori görögök nagyon is jól láttak! Éppen hogy a huszadik században a túlhajtott specializációból eredő csőllátás miatt tragikusan összekeveredtek és félrecsúsztak a dolgok. Új Babel felé tartunk.

Azt mondják, az élővilágban fenn kell tartani a sokféleséget, a sokszínűséget. Hozzáteszem, az emberi világra még sokkal inkább ezt kell tennünk, azaz meg kell őriznünk az egyes nyelveket és kultúrákat. Különösen az olyan ősi, csodálatos és hatalmas kultúrát, amilyen a magyar.

Néhány megjegyzés:

I.

Ujsághír (90-es évek): *Menekültek kisgyermekai örömmel, könnyedén tanulták és akcentus nélkül beszéltek a magyart, bárholnan származtak is.*

Ez is annak a jele, hogy a magyar természetes nyelv.

II.

Valahányszor a pápa minden nyelven elmondja üzenetét, a kommentátorok mindig megjegyzik, hogy milyen nehéz volt elmondania magyarul. Nos, ez egy butaság, mivel a magyar kerüli leginkább a nehezen kiejthető hangtorlódásokat és a magyar törekszik legjobban a harmonikus folyamatosságra, egyenletes tagoltságra. (ld pl hangugratás, szótagolás)

III.

A magyar nyelv gyökerei szinte minden nyelvben (kínai, perzsa, szanszkrit, hellén, latin stb és az összes európai nyelv) megtalálhatók, méghozzá tetemes mennyiségben.

Ez az oka annak, hogy a sok nyelvet beszélők döntő többsége magyar anyanyelvű, de aki nem, az is tud magyarul. Ezt már a XIX. sz közepén Czuczorék idejében észrevették, csak okát nem tudták. Pontosabban más okot feltételeztek. Nevezetesen, a magyar önhangzók és mássalhangzók magas számát.

S ez az oka annak – tetszőleges struktúrált bővíthetősége és megjegyezhetősége mellett –, hogy a magyar lenne a legalkalmasabb világnyelvnek.

Az eredmény szempontjából teljesen mindegy, hogy őseinktől vették-e át vagy őseink vették át onnan amerre jártak. Mellesleg sokkal valószínűbb, hogy őseinktől vették át, hiszen gyökökről, gyökszavakról van szó és nem később is használt kifejelett kínai, perzsa, szanszkrit, görög, latin, stb szavakról.

Minden jel arra mutat, hogy a magyarban rejlő két nyelv egyike a Kárpát-medencében élő őstelepes népé, másika pedig a több hullámban érkező hun-féle és hun rokon népeké.

IV.

A magyart nem kell alkalmassá tenni sem az orvosi, sem más tudományok számára, ugyanis erre alkalmas. Sőt, igazán a magyar alkalmas vagyis a legalkalmasabb. Gondoljuk csak meg, az összes „művelt” nyelv csak a görögből és latinból tudta szókincsét kellő mértékben kibővíteni a tudományok számára. A XIX. században minden elemnek, sőt a vegyületeknek is magyar neve volt. S minden növénynek, állatnak is. De még a testrészeknek is. Az angolnak pl egyáltalán nincs saját elnevezése az elemekre és a vegyületekre. Ugyanez a helyzet a növények és állatok „tudományos” elnevezéseinél is. Csak a görögből és a latinból véve tudták leírni és rendszerezni az élővilágot. Ismerek egy orvosprofesszort, akinek az a véleménye, hogy magyarul kellene írni az orvosi szakszövegeket.

Más kérdés, hogy a XX. sz elejétől kezdve szándékosan kigyomlázták a tudományos nyelvből a magyar elnevezéseket.

Azért a magyar a legalkalmasabb, mert csakis és kizárólag a magyarban áll fenn az alábbi két dolog mindegyike:

- Korlátlan mennyiségű szót lehet benne alkotni;
- Szerkezete lehetővé is teszi nagymennyiségű szó megjegyzését és előhívását.

Bugát és Toldy nem eléggé és nem igazán tettek jót (pontosabban tetteik minősítése hamis), a korabeli nyelvészek meg pláne nem. Ugyanis, a magyart nem „alkalmassá tenni” kellett volna, hanem felhasználni, kiváló tulajdonságait felismerni és arra támaszkodni. Ahogy a franciák sem szégyelltek visszanyúlni és meríteni a rendkívül gazdag óprovanszi népnyelvből és más saját népnyelvükből. Enélkül a francia egy parasztlatin (*lingua latina rustica*) maradt volna.

A magyarban bárki bármikor képezhet szavakat. Ezt tette a köznép is évszázadok, évezredek alatt. Méghozzá elképesztő mennyiségben. Tekintsünk a tájszótárakba vagy nézzük meg Arany János szókincsét. Ő szinte teljes egészében a népnyelvet használta. Aki ezt teszi, az nem feltalál, nem kitalál, hanem használja a nyelvet! Azaz a szóképzés, a szóalkotás nem „alkalmassá tevés”. Éppen fordítva! A magyar alkalmas arra, hogy benne új szavakat hozunk létre, méghozzá oly módon, hogy az szervesen illeszkedik, kötődik a nyelv szövetébe.

Mellesleg, mindig csak az egyéneket emlegetjük. Hogy milyen nagy volt Kodály, aki összegyűjtötte. Akik megalkották – a közös alkotókról, össznépi alkotókról soha nem esik szó! Arról, hogy milyen nagyok voltak őseink akik ilyen csodálatos zenéket, dalokat, meséket alkottak! S micsoda zseniális nyelvet! S ez se Kazinczy érdeme.

Valamelyik cseh mondta, hogy a magyaroknak ördögi nyelvük van. Nos, a nagyságrendet majdnem eltalálta. A Magyar nyelv hosszú aranykorokkal tűzdelt sokezer év

alatt természetes úton, módon sarjadt és nőtt, azaz a természetből, a Természetistentől, őseink istenétől ered.

V.

A számítógépek világában az ékezet nem jelent semmilyen akadályt, hiszen nem kézzel tesszük ki az ékezetet. Ha az angol 26 karaktere helyett a magyarban használt 35 karaktert használjuk ez a karakterkódolás és megjelenítés számára nem jelent semmilyen nehézséget, vagy lassulást.

A magyar szavak, kifejezések, mondatok tömörsége miatt inkább célszerűséget és gyorsulást jelent. (Nagyon ajánlom figyelmükbe Magyar Adorján: A magyar nyelv c írását, amely rendkívül meglepő tények és összefüggések sokaságát villantja fel, mindössze 25 oldalon.) Csak egyet innen: Az Osztrák–Magyar Monarchia követségein a német volt a hivatalos nyelv, de szükség esetén a magyart is használhatták. Rájöttek, hogy a távoli országokban lévő követségeiknek küldött sürgönyöket jobb magyarul leadni, mivel ennek tömörsége miatt az jelentős pénzmegtakarítást eredményez.

VI.

A TESZ-szótár többször is arról beszél, hogy ezt vagy azt a szót Kazinczy terjesztette el. Nos,

1. A magyar nyelvű elemi iskolát csak 1868-tól tették kötelezővé. A latinbetűs olvasás- és írástudatlanság szinte általános volt Kazinczy (1759–1831) idejében.
2. Épp azért tudott a nyelv fennmaradni, mert a földműves nép ezer dolga mellett nem volt ideje – az előbbi miatt módja sem – megtudni, hogy „ő tulajdonképpen rosszul tudja”. S, hogy az íróasztal mellettiek „tudják jól”. Szerencsére a paraszt úgy adta tovább fiának, ahogy az édesanyjától, édesapjától hallotta.

Egész egyszerűen nem tudta, nem tudhatta Kazinczy elterjeszteni a nyomorgatott, elfoglalt parasztság körében. Ugyanis könyv, újság (röpülő lap, futó könyv – „king pao”) csak igen kevés volt Kazinczy idejében. Az első magyar nyelvű újság a Magyar Hirmondó 1780. jan. 1.-én jelent meg. 1800-ig csak néhány újságot alapítottak, s közülük csak kettő lépett be a XIX. századba! Azaz, Kazinczy idejében lényegében még nem létezett tömegkommunikáció. Írásait csak író társai és a nemesség ez iránt érdeklődő része olvasta, olvashatta.

Adalékul Kazinczyhoz a Révai-lexikonból:

Reformjában volt egyoldalúság és túlzás: ... nyelvben és stílusban sok idegenszerűséget honosított meg; nem becsülte meg eléggé a régi magyar hagyományokat; lenézte költészetünk népies elemeit. E túlzások ellen már életében föltámadt a reakció, s későbbi nagy íróink szerencsés tapintata következtében Kazinczy reformmozgalmának káros hatását mind teljesebben kiküszöbölte az irodalom;*

*Az eredeti szövegben: „kiforrtá”

VII.

Mátyás király rövid idejét leszámítva hol a latin, hol a német volt a hivatalos nyelv a régi Magyarországon. Az 1840 május 13.-án befejeződött országgyűlés tette a magyar nyelvet az országgyűlés, a helytartótanács és az udvari kamara hivatalos nyelvévé. Lényegében a magyar Magyarországon csak 1840 óta hivatalos nyelv! Tehát nem mese a magyar nyelv 800 éven át történő elnyomatása! S az sem mese, hogy túlnyomórészt szájhagyomány útján, apáról fiúra örítették meg. Ld még az VI. megjegyzést.

Nagyszerű tulajdonságai miatt 800 év alatt sem volt képes kiszorítani a latin és a német. Az orosz sem tudta. Az angol meg pláne nem képes erre, bármennyire is erőltetik.

Teljesen fölösleges, hogy a cégeknél mindenki tudjon angolul. Még a külföldi tulajdonban lévőknél sem. A külföldi vezetőkkel a beosztottak közvetlenül nem érintkeznek.

Ráadásul mindenütt (külföldön is) aránytalanul, sőt szerfölött túlméretezett, túllihegett a külkereskedés, a külgazdaság szerepe, amely a társadalmi és természeti katasztrófák miatt sokáig nem tartható.

VIII.

Egy jellemző példa nyelvi logikai fák hasonlóságára a szak–szek, szak–szeg, stb rokonság

Ebből ered a latin seco (szeg, metsz, stb), segmentum (szegmény, szelet, szegés; szegély, szakasz, stb), a szanszkrit szagh (szeg, szel, vág), a szakóca, a szekerce, stb, stb.

(A latinba az etruszkok révén, a szanszkritba az eftalita hunok révén kerültek ómagyar gyökök.)

Arató István, 2010. július 10.

